

CEM DURAN UZUN**Anayasal ve hukuksal bir yönetim usulü: OHAL**

2 1 Temmuz'da üç aylığına ilan edilen OHAL'in, üç ay daha uzatılması talebi MGK'nın tavsiyesi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından 3 Ekim'de [TBMM](#)'ye iletili. Bu karar üzerine gerek OHAL gerekse Kanun Hükmünde Kararnameler (KHK) ile ilgili siyasi ve hukuki tartışmalar alevlendi. Hükümetin darbe girişimini bahane ederek gerçekte ihtiyaç olmadığı halde OHAL ilan ettiği ve TBMM'yi devre dışı bırakarak ülkeyi kararnamelerle yönettiği ileri sürüldü.

Öncelikle belirtmek gerekir ki OHAL bir zorunluluğun sonucudur. Darbe girişiminin bastırılması, kamu düzeninin tekrar sağlanması ve FETÖ'nün devletten temizlenmesi yolunda atılan tüm adımlara rağmen, yaşanan tehdidin niteliği ve alınması gereken tedbirlerin kapsamı OHAL ilanına sebep olmuştur. Bu darbe girişimi sadece TSK'da örgütlenmiş sınırlı bir askeri cunta tarafından değil, devletin tüm kurumlarına sızmış farklı güçler adına her türlü provokasyonu yapmaya hazır, son derece gizli ve sinsî bir örgüt tarafından gerçekleştirildi. Ayrıca aynı dönemde şiddetlenen PKK ve DEAŞ terörü ile Suriye ve Irak'tan kaynaklanan tehditler OHAL'i zorunlu kılmıştır.

İkinci olarak belirtmeli ki 2002'den beri devam eden AK Parti iktidarları KHK'lara en az başvuru dönemlerdir. Bakanlar Kurulu, 1982 ile 1995 arasında yılda ortalama 30 KHK kabul ederken, sonraları sayı biraz azalmış ancak 1999 sonrasında KHK uygulaması tekrar canlanmıştır. **AK Parti iktidarları döneminde ise, son OHAL'e kadar sadece 2011'de ve toplamda 21 KHK kabul edilmiştir. OHAL döneminde çıkarılanlarla birlikte toplam sayı 29'dur. Yani 14 yıllık AK Parti iktidarı döneminde çıkarılan KHK sayısı, AK Parti öncesi dönemde bir yılda çıkarılan KHK sayısı civarındadır.** Ayrıca yürütme oranının KHK gibi düzenleyici yetkilerinin genişlemesi, bütün Batı demokrasilerinde görülen bir gelişmedir ve bunun demokrasi ile bağdaşmadığını iddia etmek doğru değildir. Bağdaşmadığı kabul edilse bile, rakamlar AK Parti'nin bu yolu son derece sınırlı olarak tercih ettiğini göstermektedir.

Son olarak, Anayasa'ya göre bu kararnameler Resmi Gazete'de yayımlandığı gün TBMM'ye sunulmaktadır ve TBMM bunlar üzerinde değiştirme, reddetme ve onaylama yetkisine sahiptir. (m. 121/son) **Yani TBMM'nin KHK'lar ile ilgili her türlü tasarruf yetkisi saklıdır, devre dışı kalması söz konusu değildir.**

Dünyadaki uygulamalar ve Türkiye

Olağanüstü yönetim usulleri (OHAL ve Sıkıyönetim) anayasal organlar tarafından, Anayasa'da belirlenen usullerle ilan edilen ve gene Anayasa'da belirlenen kurallar çerçevesinde uygulanan yöntemlerdir.

Demokrasi dışı, hukuksuz ve keyfi yönetimler anlamına gelmemektedir. Anayasal haklar, hukuk düzeni ve devletin tüm organlarının yargısal denetimi bu usullerde -belli sınırlar içerisinde olsa da- yürürlüktedir. Ayrıca bu yöntemler sadece Türkiye'ye özgü değildir ve demokratik hukuk devletlerinin birçoğunun anayasasında yer almaktadır (Örneğin Alman Anayasası, m. 80/a; Hollanda Anayasası, m. 103; [Fransa](#) Anayasası, m. 16 ve 36; İspanya Anayasası, m. 116; Portekiz Anayasası, m. 19; Polonya Anayasası, m. 228).

Bu ülkelerin gerektiğinde bu yöntemlere başvurma konusunda tereddüt edilmediği de görülmektedir. [Fransa](#)'da terör saldırıları sebebiyle neredeyse bir yıldır devam eden olağanüstü hal uygulaması, temmuz ayındaki Nice saldırısından sonra altı ay daha uzatıldı. Fransa Anayasası'nın 16. ve 36. maddelerine dayanarak Cumhurbaşkanı tarafından 13 Kasım 2015'te ilan edilen ve süresi uzatılan OHAL kapsamında çok sayıda hak ve özgürlük askıya alınmış, polis ve diğer kolluk kuvvetlerine geniş yetkiler tanınmıştır. Benzer şekilde ABD'de geçtiğimiz yıllarda Ferguson ve Baltimore'da, en son 20 Eylül tarihinde Charlotte şehrinde siyahilerin gösterileri ve protestoları karşısında derhal OHAL kararı alınmış ve kamu düzenini sağlamak için çeşitli tedbirler uygulanmıştır.

Ülkemizde ise, OHAL'in tanıdığı geniş yetkilere rağmen, üç aylık sürede devlet bu imkanları vatandaşların günlük hayatını etkilemeyecek ve zorlaştırmayacak; FETÖ ile mücadeleyi kolaylaştıracak ve hızlandıracak tedbirler şeklinde yürüttü. OHAL deyince ilk akla gelen sokağa çıkma yasakları, toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin yasaklanması ve birtakım ticari/ekonomik sınırlamalar söz konusu olmadı. **Başbakan'ın ifadesiyle, "Olağanüstü hal millete değil, devlete ilan edildi."**

Yasal Uyarı: Yayınlanan köşe yazısı/haberin tüm hakları TurkuvaZ Medya Grubu'na aittir. Kaynak gösterilse veya habere aktif link verilse dahi köşe yazısı/haberin tamamı ya da bir bölümü kesinlikle kullanılamaz.

Ayrıntılar için lütfen tıklayın.

YAZARIN ÖNCEKİ YAZILARI

Tüm Yazıları >

- > **Olağanüstü hal ne anlama gelir? (23.7.2016)**
- > **6 soruda Suriyelilere vatandaşlık verilmesinin hukuksal yönü (16.7.2016)**
- > **Anayasa komisyonu neden başarısız oldu? (20.2.2016)**

SABAH

SABAH